

De kanker der steden

Pieter Ecrevisse

Uitgeverij Diderot

De kanker der steden

Voorwoord	5
De familie Blinkhout	7
Oscar Gullivers zonder momsel	33
Hoe er huwelyken worden gesloten	47
Op de speelreis - Wat eene vrouw al ontmoet	65
Na de speelreis - De wolf verliest zyne oude haren, maer niet zyne oude streken	95
Huiselyke tafereelen	113
De maet is vol; de laetste druppel doet ze overstroomen	129
Schaduwe- en lichtzyde	151
Wandaden op wandaden	175
Waerop zal dit altermael uitloopen?	199
Een toevoegsel, waerin de lezeressen het laetste woord vernemen	231

Voorwoord

Tot den dag van heden schilderden wy byna uitsluitelyk Limburger tafereelen, die aen de afgeteekende, soms ruwe, doch altyd eenvoudige zeden van gindsche bevolking ontleend werden. Daervan getuigen de werken: Bokkenryders, Teuten, Verwoesting van Maestricht, Vadermoorder, het Meilief van Geleen en meer andere verspreide stukken.

Thans wegen wy eenen beslissenden stap op het gebied der zeden van onze volkryke kringen. Het zyn de groote steden, welke eenen onwederstaenbaren invloed uitoefenen op het staetsbestuer; welke de eenvoudige buitenlieden uitlokken, daer zy aen dezelve glans en weelde voorspiegelen; welke den toon geven aen de zeden.

Het is derhalve aen den schryvers ten pligt geworden, een waekzaam en oplettend oog te houden op deze verbazend aangroeiende volksmassas, en aen onze zedige Vlamingen te doen zien, hoe daer kankers bestaan, die geheel het maetschappelyke leven in gevaer brengen, ja met eene volslagene vernieling bedreigen.

Levensgenot is de algemeene leus;... Geld verwerven, is het middel om tot levensgenot te geraken.

Onzedigheid, goddeloosheid en allerlei ontzenuwende kwalen zyn de noodlottige gevolgen van de zinnenverdooving. Om het benoodigde geld te verzamelen, slaet de wulpschaerd over tot woekery, bedrog, knevelary en gedrochtelyke middelen.

In Oscar Gullivers hebben wy eenen van deze daghelden afgeschetst, welke zyn jeugdig leven, zyne frissche krachten toewydt aen allerlei ongebondenheden; welke geld te samenwoekert, om hetzelfde met volle handen achter de tooneelschermen te zaeyen! - Indien deze man zyn afgesloofd lichaem aen eene jeugdige, ondervindinglooze gade biedt, dan mag en moet men zich verwachten aen eene gedrochtelyke huishouding, aen walgelyke tafereelen. Deze zal de lezer hier ontmoeten in eene kiesche, doch ware, snydende tael.

De schets van dit monster is geenszins overdreven, en dergelyke Gullivers woonen in menigte onder ons.

In Kunegonde Blinkhout vindt de lezer een slagoffer van ondervindinglooze ouders, die den glans der wereld boven de deugd plaetsen... Eene ware martelares, omdat zy hare eer en hare pligten niet wil onder de voelen trappen. Wanneer zy door de overmaat van het lyden gezuiverd en verlicht is, dan vindt zy met den schilder Goudaert, haren tweeden echtgenoot, het ware geluk in stille deugd.

Naest deze hoofdpersoonen, bewegen zich al de overigen, als byplaneeten (satellieten), om het tafereel te verlevendigen.

De kastydingen van den booswicht zyn hard; doch enkelyk geëvenredigd met de grofheid der euvelheden.

Graef Von Mirbach is een van degene jonge lieden, die zich wel eenen oogenblik kunnen laten voortslepen door hunne driften; maer die tot de deugd terugkeeren, zoodra de blinddoek van hunne oogen valt. Voor zulke mannen valt niet te wanhopen.

Wy hebben den Kanker der steden gewetenvol geschreven, met de innige overtuiging, dat wy een goed werk verrigten, en bydragen zullen tot verbetering der openbare zedelykheid.

Eecloo, 12 van wynmaend 1859.

Ecrevisse.

De familie Blinkhout

Wanneer men langs de vaert van Willebroek binnen Brussel komt en de bedryvigheid gadeslaet, die daer heerscht op de schepen, op de kaeyen, op de straten, voor en in de pakhuizen, de stapelplaetsen, dan zal men zich eerder in eene zeestad, dan in eene koninklyke residencie wanen. Daer voelt de Vlaming zich nog t'huis: hy hoort zyne moedertael spreken, zoowel door den werkman, die zwoegt en zweet, als door den baes, die zyne bevelwoorden laet hooren. Immers bevindt men zich in de oude stad Brussel, op de oevers der Senne, waer werkzuchtige en rondborstige Vlamingen den grondsteen legden van het dorpje, dat in de negentiende eeuw zich tot zulken hoogen trap van luister en voorspoed zoude verheffen. De nazaten dezer gronders bleven Vlamingen; de stad bleef vlaemsch, zoolang er te zwoegen en te zweeten viel; zy breidde zich uit naer zuid, west en noord; men hield zich beneden den berg, waerop het Soniënbosch met zyn heerlyk groen en zyne wilde dieren prykte. Zoodra er eventwel vet te lekken viel, begon de uitbreiding naer den oostkant. Daer nestelde zich eene onvlaemsche bevolking, die van den zwoeger der benedenstad teenemaal verschilde, onder het driedubbele opzigt van tael, van zeden en van bestaenmiddelen. In de bovenstad sprak men de fransche, in de benedenstad de vlaemsche tael; ginds zyn de zeden uitheemsch, hier zyn zy echtvaderlandsch gebleven. In het benedengedeelte ziet men handelen, werken en winnen; in het bovengedeelte troonen de loomheid, de weelde en de verkwisting. Daer ligt de stad, die in 's lands schatkist stort; hier is eene nieuwe stad opgerezen, welke over het algemeen uit dezelfde schatkist put. Nergens in Europa vindt men misschien eene meer afgeteekende antithese, in dezelfde stad.

Indien het den goedgunstigen lezer behaegt, ons eenen oogenblik te volgen van de vaert naer den Vlaemschen Steenweg, dan zal hy daer den eenen winkel naest den anderen vinden; de stapelplaetsen zyn opgepropt met

allerlei waren. De huizen daveren er gedurig van het gerol der zware wagens, die de waren van de schepen naer de magazynen en vice versa vervoeren. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laet, krielt eene arbeidende bevolking door elkander. Niettemin heerscht altyd orde; somtyds laet zich een gevloek hooren; want, eilaes, de werkende klas beeldt zich in, dat beesten en menschen beter arbeiden, als wanneer de bevelwoorden door eene godslastering gevolgd worden.

In de bureelen zitten duizende klerken over hunne registers gebogen; de pennen ruischen over het papier, Brieven worden geschreven en verzonden naer al de werelddeelen. Tusschen de kolommen stapelen de cyfergetallen zich op elkander, gelyk de schoven op eenen graenopper. Op de binnenpleinen en in de magazynen worden vaten gerold, balen gedragen; men pakt in en uit; men nagelt toe, men slaet open; men meet, men weegt, men telt, men proeft, men toetst tegen stalen. Niemand staet ledig; want de ryke baes zelf durft wel eene behulpzame hand uitsteken, waer het noodig is. Immers heeft de man niet vergeten, dat hy ook eenmael ondergeschikte was; dat hy zynen welstand hoofdzakelyk te danken heeft aen zynen arbeid, zyne nauwkeurigheid en eerlykheid.

Inderdaed de meesten dezer welstellende lieden hebben hunne loopbaen met geringe geldmiddelen, maer met eenen yzeren wil begonnen. Hunne rykdommen zyn het loon van arbeid, van zweet en van eene bestendige spaerzaamheid. In de oogen van deze handeldryvende menschen heeft het geld eene veel hoogere waerde, dan by hen het geval is, die met den goudzak aen den hals geboren worden. Jaren lang hebben zy gestreefd, gekampt, geworsteld, om goud te verzamelen. Goud, deze magtige hefboom, waermede geheel de samenleving wordt opgetild, o gy bezit eene tooverkracht zonder weêrga! Gy verschaft aanzien, invloed, magt en eer! Gy schenkt vooral stoffelyk genot... en naer stoffelyk genot reikhalst onze zedelooze eeuw. Ook de waerde des koopmans wordt door de goudwaeg vastgesteld. De tael

zelve moet zich naer deze zien- en denkwyze buigen en plooijen. Zoo hoort men elken dag in de handelswereld zeggen: 'de firma Trapmann en zoon weegt honderd duizend livers sterling. Het huis Van Balen is zeven tonnen gouds zwaer.

In dergelyke handelshuizen moet men verkeeren, om te kunnen beseffen, hoedanig de geest van winnen en sparen aen de kinders vroegtydig wordt ingeplant. Dagelyks hooren zy als grondregel herhalen: geld moet geld winnen. Elke prys, dien zy t'huis brengen, wordt met een goudstuk, elk accessit met een zilveren stuk beloond; dit geld vormt een kapitaal, waerover de ouders stiptelyk intressen betalen. Reeds in hunne teedere jaren zuigen zy de winzucht in met volle teugen; er wordt elken dag gesproken van winsten, van agio, van rabat, van wissel en van herwissel. Zy leeren ongevoelig de weelde en geneugten des stoffelyken levens kennen, die men zich met geld verschaft. Ingewyd in al de voordeelen der rykdommen, mogen zy al eener goede onderwyzing deelachtig worden, dan toch zullen zy nooit de stille deugd boven rykdom stellen.

De dochters voornamelyk, welke de pracht beminnen en aen overdaed gewend zyn, voelen eenen afschrik voor eene toekomst van ontberingen. Daer ligt dan ook de oorzaak, waerom zulke meisjes nooit haer hart raedplegen by het aengaen van een huwelyk. De deugd zonder geld aenzien zy als een droombeeld; want zy zouden hare pracht en overdaed moeten intoomen... en zoo iets kan niet wezen.

Het handelshuis J.W. Blinkhout en zoon, op den Vlaemschen Steenweg te Brussel gelegen, mogt als een model in soortgelyk slach aenzien worden. De patroon was, nog knaep zynde, op een handelsbureel gegaen; had begonnen met brieven afschryven, en 't gebragt tot het boekhouden; vooraleer hy twintig jaren oud was, werd hy reiziger van het huis. In deze betrekking legde hy hoedanigheden aen den dag, die onbetaelbaer zyn: spaerzaam, bescheiden, onvermoeijelyk, opregt en nauwkeurig zynde, kon hy anders niet dan zyns meesters

volste vertrouwen winnen. Uit vreeze van den uitmuntenden koopmansgast te verliezen, maekte hy hem deelgenoot voor éen vierde van den geheelen handel.

Van dien oogenblik af, ontwikkelde Blinkhout al de krachten van zynen uitgezonderden handelsgeest. Stuiver voor stuiver, won hy aenzienlyke kapitalen; ja, hy verrykte zynen patroon en makker dermate, dat deze op zyn goed ginge leven. Geene kinders met zyne gade geteeld hebbende, stond hy geheel zynen handel af aen den jongen Blinkhout. In vier jaren tyd, was geheel het goedvinden des rustenden koopmans gekweten, Hy had den raed van vader Cats gevolgd:

Trouw met uw geburenkind, opdat g'n niet bedrogen vindt;
Want raed na daed komt veel te laet.

Hy huwde een meisje, wier hechte deugden hem bekend waren. Met eene soort van edele fierheid blikte hy terug op zyne afgelegde loopbaen; geen vlekje kleefde op zynen naem. Indien het nu eene grondwaerheid is, dat de arbeid veredelt, dan was hy de eerste en meest uitstekende edelman van zynen naem. In allen gevalle mogt hy met regt de zoon zyner werken genoemd worden. De Voorzienigheid had hem twee kinders, éenen zoon en éene dochter geschonken. In hunne tegenwoordigheid herhaelde de vader sedert jaren en jaren: 'Gode zy dank! myne kinders zullen geen zuer brood moeten eten en 't niet zoo lastig winnen als ik. Hun zweet zal van hun aengezigt niet stroomen, gelyk het van het myne is gestroomd! Immers, mag ik wat tyd van leven hebben, dan laet ik hun genoeg na, om voor eenen kwaden winter niet te moeten vreezen. Mynen Arnold hoop ik, vóór mynen dood nog, in bezit te stellen van de firma. Wat onze Kunegonde betreft, aen haer zal ruimschoots keuze te beurt vallen, om een goed huwelyk te sluiten!

Zulke gesprekken hoorden de kinders byna elken dag uit den mond der ouders; want de moeder voerde dezelfde tael als de vader. Wat de echtelingen bedoelden met een goed huwelyk, dit laet zich gemakkelyk opmaken uit de voorgaende karakterschets. Voor de dochter, een wel gevestigde koopman, een nyveraer met eene

voorspoedige fabriek, dit kon er eenigzins door; doch men zou eenen bankier verkiezen! Van eer, deugden, talenten en zedelykheid werd niet eenmael gewag gemaekt; het goud zou al deze hoedanigheden vervangen. Ook Blinkhout, die nogtans alles aen zyne koopmansdeugden moest dank weten, begon te zeggen: 'schoon ding, deugd zonder geld, die honger lydt en op stroo slaept; dit mag voor anderen passen, voor my en de mynen niet!'

De ouders spaerden geene kosten, om aen hunne kinders eene goede opvoeding te bezorgen. Wy zullen den zoon Arnold maer ter zyde laten, als spelende eene al te geringe rol in het onderhavige verhael, om onze heldin Kunegonde voetje voor voetje te volgen. In het ouderlyke huis bleef zy slechts tot haer dertiende jaer, en had een privaet onderwys genoten, gelyk men het verwachten moet van een meisje, die noch door de zucht naer schitteren, noch door den hoogmoed wordt geprikkeld. Vervolgens werd zy gedurende vier jaren te Jette geplaetst, waer zy de ontegensprekelykste bewyzen opleverde van neerstigheid en van schrandereheid. De bestierster dezes prachtigen opvoedingsgestichts had al aenstonds geraden, dal er eenen vruchtbaren akker te ontginnen viele, waerop men eventwel vroeger reeds onkruid had gezaeid. Dit onkruid moest, vóór zyne ontkieming, uitgerot worden.

Zonder de ryke koopmansdochter in haer eergevoel of in hare persoonlyke waardigheid te kwetsen, deed men haer met eigene oogen zien en met de handen tasten, hoe broos en vergankelyk de aerdsche rykdommen zyn; hoe hecht en duerzaam daerentegen de schatten des geestes en der ziel. Op deze wyze verstikte men het gestrooide zaed des onkruids; wie weet of men hetzelfde niet tot de wortels toe zoude uitgeroeid hebben, indien Kunegonde niet telken jare ware huiswaerts gekeerd, om elken dag het oude deuntjen te hooren, gedurende de vakantie.

Toen zy zeventien jaren oud was, en met meer dan gewoone kennissen en begaefdheden prykte, voor eene dochter uit den burgerstand, vonden eventwel de echtgenoten Blinkhout dat, om werkelyk als eene ster de

schitteren aen den hemel der hoofdstad, eene laetste hand moeste gelegd worden aen dit pronkstuk. Diensvolgens werd Kunegonde nog voor twee jaren naer Parys gezonden, om hare opvoeding te voltoojien met de voornaemste freule's van Frankryk.

Kon men haer in dit prachtige gesticht niets meer leeren, onder het opzigt van talen en doelmatige kennissen, die voor eene huisvrouw passen, men gaf haer eene wereldgeschiedenis in handen, waerin Frankryk alleen eene rol speelde. In haer aerdrykskundig schoolboek werd van Belgie geen gewag gemaekt; Brussel was nog de zetelplaets van eenen franschen prefekt. Antwerpen lag op den oever der Noordzee; de bevolking van Vlaenderen sprak uitsluitelyk fransch, enz., enz. Vrouwenhandwerken, als naeijen, breijen, borduren... foei! Al deze nuttige bezigheden waren enkelyk in staet, de schoone, fyne handen der freule's te misvormen. Zulke slavelyke werken liet men over aen naeisters en kameniers. Eene dame van rang en opvoeding moest enkelyk schitteren in hare zalen,... den tyd dooden met lezen in zoutelooze romans, en met het opdisschen van spitsvindige kouteryen. Twee takken der vrouwelyke opvoeding leerde Kunegonde meesterlyk aen: na twee jaren bespeelde zy het klavier als een Litzt, en danste als eene mevrouw De Page. Met deze talenten uitgestoffeerd, keerde het meisje terug in het ouderlyke huis, op den Vlaemsche Steenweg.

Hare verschyning baerde al aenstonds groot opzien. Wanneer zy des zondags met hare moeder naer Sint-Nikolaes-kerk de misse ging bywoonen, dan zag men eene menigte jongelingen rond deze dagster fladderen, gelyk 's avonds de muggen en vlinders rond het kaerslicht.

Kunegonde was niet alleen eene ryke erfgename; maer daerenboven eene schoonheid van den eersten rang. By eene ryzige gestalte, sierlyke beweging en edele houding voegde zy alle denkelyke voordeelen, die op hoogen prys gesteld worden: zwarte oogen, een glad, gewelfd voorhoofd, omgeven door eenen overvloedigen, gitszwarten hairtros, een innemend voorkomen, een

fyngesneden mond, waerop de allervriendelykste glimlach kon spelen. Tusschen de purperen lippen ontdekte de oplettende beschouwer een paer ryen welgevormde tanden, die de witheid van het ivoor evenaerden.

Met eene wonderbare vloeibaerheid sprak zy de fransche en engelsche talen; hare moederspraek, het vlaemsch, was op den achtergrond geplaetst, dit verstaet zich. Wilde zy eventwel hartelyk, vertrouwelyk, ongedwongen...; in een woord, wilde zy natuerlyk zyn, dan bezigde zy die tael, welke zy met de moedermelk had ingezogen. Immers vlaemsche klanken waren hare wieggezingen. Vlaemsch bad zy als kind gestameld; vlaemsch was zy gebleven, tot den tyd, wanneer het pronkonderwys begon, met al den verbasterenden aenhang, waervan de vlaemsche landaerd het slagoffer dreigt te worden.

Met eene allerliefste stem begaefd zynde, had men te Parys haer hoofd opgepropt met al de romance's der modeopera's. Dus was zy in staet gesteld, om in de kringen der hoofdstad te schitteren, als eene zon aen het uitspansel... als een zuivere diamantsteen in het midden van loutere glasbolletjens.

Doch waertoe zouden al deze ryke gaven der natuer, al deze duerbetaelde sieraden des geestes dienen, (zoo redeneerde vrouw Blinkhout in de overmaet van haren moederlyken hoogmoed) indien dezelve niet in een helder daglicht geplaetst werden? Wie zou dit meesterstuk van schepping en opvoeding komen bewonderen in het handelshuis op den Vlaemschen Steenweg? Er werd ernstig beraedslaegd tusschen de ouders, nopens de kwestie, hoe men de dochter in de wereld zoude ten toon stellen. Eilaes, het kristallen paleis van Hydepark bestond nog niet! Men moest op andere middelen bedacht wezen. Er werd besloten, dat vader Blinkhout zich zou laten aenvaerden, als lid der maetschappyen Groote-Harmonie, Union, Philharmonie, Cercle, enz. In deze kringen worden concerten, ballen en soortgelyke avondpartyen gegeven; Kunegonde zou er met vader en moeder, of om te spreken gelyk zy, met papa en mama verschynen; hare

bevalligheden en uitgezonderde talenten konden daer anders niet, dan zich voordoen en de aendacht van elkeen gaende maken.

Zoo beraemd, zoo gedaen: den eerstvolgenden dag liep de ryke koopman eene menigte invloedhebbende personen opzoeken, om hunne bescherming en voorspraek af te smeken. De man had geld en beschikte over eenige stemmen in de kiezingen voor stad, provincie en land; hy wist deze omstandigheid zoo ter loops te doen gelden; kon het wel missen, dat hy gulhartig ontvangen, en met gretigheid in alle maetschappyen wierde opgenomen?

Weinige dagen na deze aenvaerdingen, werd in éenen dezer kringen een luisterlyk bal gegeven. Kunegonde verscheen er op, tusschen Papa en Mama. Een algemeen goedkeurend, bewonderend gemurmur liep door de groote zael, toen men deze verrukkelyke schoonheid in betoog kreeg. Vele aenwezige jongmans watertandden by het zien van dit lekker heel jen. By menigeen groeide dit watertanden nog aen, zoodra bekend werd, hoe voorspoedig de handelszaken van Blinkhout inderdaed stonden. Menige vaders en moeders droomden voor hunne zoons zulke verrukkelyke schoondochter met de tonnen gouds op den hoop toe.

Er vormden zich groepen, waerin de nieuwe dagster van den Vlaemschen Steenweg aen eene strenge beoordeeling werd onderworpen. Wy moeten eventwel bekennen, dat er schier eenparig ten haren voordeele wierde gevonnisd. Mogt al hier en ginds eene bedilster vinden, dat voor eene koopmansdochter haer gang te zwierig, haer voorkomen te aristokratisch was, dan werd met regt de bemerking gemaekt, dat er vele aristokraten gevonden worden met een gemeen voorkomen, en met eenen gemeeneren gang dan dien van lieden uit de burgerklas, welke den stempel des adels op hun gelaet dragen; gelyk zulks het geval was met deze koopmansdochter, Kunegonde Blinkhout.

De waer was gezien, getoetst en tot op den keper beschouwd; de handel zou al aenstonds beginnen. Immers

een man, die twintig jaren vroeger langs Meenen naer Brussel was gekomen en zich door gelukkige beursspekulaties had verrykt, na in Parys tweemaal den sleutel op de deur te hebben laten steken, naderde zyne vyftigjarige gade; nam haren arm en knoopte, onder het rondwandelen, het volgende gesprek aen:

- Zoudt gy wel willen gelooven, myne dierbare, dat ik daer op eenen zonderlingen inval ben gekomen? Indien gy denzelven goedkeurt, dan zal ik er maer mede uitkomen; gy zult toch met my van gedachte zyn, dat men het yzer moet smeden, terwyl het gloeit.

- Daermede weet ik e vent wel nog geen siertjen van uwen inval; - bemerkte de gade met eenen genepen mond - zoudt gy gelieven, my bekend te maken met het plan, dat in uw brein is geboren?

- Zoohaest ik de dochter Blinkhout zag binnentreden, dacht ik by mynzelfen: deze jonge schoonheid zou een gepast brokjen zyn voor onzen losbolligen zoon. Gy weet zoowel als ik, dat met dien ligtslager niet over den weg te komen is...! Dat loopt gedurig achter zangeressen, danseressen en ander volkjen van denzelfden deesem, die het enkelyk op de beurs van hare slagoffers gemunt hebben. Onze Oscar heeft tot heden, als een echte vlinder, van de eene bloem naer de andere gefladderd... Zulk leven verslindt geld; aen zulken staet van zaken moet ten spoedigste een einde gesteld worden; er is eene uitmuntende schoonheid noodig, om hem voor goed terug te brengen tot den huiselyken kring. De dochter Blinkhout is deze schoonheid, of ik versta er geen duivel van! Dit meisjen, maer pas in de wereld getreden zynde, kent nog niets van Oscars bedroefde faem. Wat dunkt u, zuikerzoete, zouden wy hem zulk ontwerp in het hoofd hangen?

- Gy vernedert uwen zoon al te diep; - bejegende vrouw Gullivers tamelyk bitsig - jeugd heeft geene deugd, en de wysheid komt niet vóór de jaren. Ik heb ergens gelezen, dat de mensch eenmaal in zyn leven moet mallen. Oscar heeft geleefd, gelyk de meeste jongmans van zynen stand en van zyne jaren. Waerom hem aen eene vrouw binden, die na zes weken als een last op zyne schouders zal

drukken? Daerenboven kost een huishouden veel geld, en van waer moet het komen? Zyt gy genegen, u te ontkleeden, vooraleer gy gaet slapen? Alles wel overwogen, zou ik dit potjen stilletjes gedekt laten.

- Vooreerst, myne lieve, - fluisterde de oude Gullivers op eenen zalfachtigen toon - vergeet gy, dat Oscars uitspattingen beginnen gerucht te maken. En onder ons gezegd: geld, gezondheid, eer en faem, alles jaegt hy naer den weerlicht. Blyft hy nog een paer jaren op denzelfden voet voortgaen, dan zal hy later te kiezen hebben tusschen jongman blyven, of eene vrouw nemen, die geen hemd op haer lyf heeft, en wier deugd drommels aen borgtogt is onderworpen. Ten anderen deele, zal een regelmatig huishouden hem min kosten, dan de bloedzuigers, die geld verzwelgen, als of het geene waerde hadde; die geene grillen onvoldaen laten. Daerenboven valt nog in overweging te worden genomen, dat de oude Blinkhout zyne schapen op het drooge heeft; hy is in staet, aen zyne eenige dochter eenen aanzienlyken bruidschat mede te geven.

- Wel ja, veronderstel eenen oogenblik, dat Blinkhout honderd duizend franken afsplyte, dan zou hy gelooven, den edelmoedige te hebben gespeeld. Is dit eene som, waermede men een huis inrigt en onderhoudt op eenen breeden voet? Weet gy wel, dat de opschik van zulke vrouw grove sommen kost? Doch wy hebben maer één kind en zouden nog wel iets kunnen byzetten; het komt er slechts op aen, of Oscar vrywillig zou toebyten. Wat my betreft, ik zal nooit toestemmen, dat de minste dwang op hem worde uitgeoefend.

- Eenen wenk mag ik hem nogtans geven, en dit zal ik doen. Eerst en vooral moet ik eene gelegenheid zoeken, om my met vader Blinkhout in betrekking te stellen. Vroeger leerde ik hem kennen in het Visschershuis, waer hy regelmatig ten negen ure zyn glas faro drinkt en zyne pyp Portorico rookt. De glans, welken Oscar ten toon spreikt in de hoofdstad, begoochelt de oogen van zulke nieuwe ryken.

By deze woorden was het echtelyke paer naby den damenkring gekomen, waer de stoel van mevrouw Gullivers nog ledig stond. Nauwelyks had zy hare plaets hernomen, of zy vernam, dat het gesprek van dezen vrouwen-areopagus uitsluitelyk rolde over de verschyning der dochter Blinkhout. Luisteren wy naer hetgeen hier wordt te horde gebragt; zulke woordenschermutseling is nog al aerdig.

Terwyl twee tamelyk bejaerde matronen, wier zoons het meisjen omringden, hare bevalligheden hemelhoog verhieven, vonden de versmade dochters van dertig en meer jaren niets buitengewoons aen Kunegonde. Zekere mejuffer Westrael, die reeds acht en dertig jaren en daerenboven een kwalyk verdoken bultjen op haren rug droeg; die sedert twintig jaren al de pynen der helle leed, zonder dat éen gevoelige jongman zich harer wilde ontfermen, deze, zeggen wy, kon maer niet begrypen, weshalve men zooveel beslag maekte met deze koopmansdochter. Zy vraegde met een medelydend schouderophalen: 'waer, in Gods naem, nestelen dan al de bekoorlykheden? Zy pronkt met de bloozende kleur eener boerin. De eerste de beste negerin heeft zwarter hair en wittere tanden dan zy; hare voeten behooren tot den romp eener gewoone sterveling. Bezie my de witte huid; zy heeft niets fluweelachtigs. Hare tael is onnatuerlyk; hare houding komt my gedwongen voor. 'In éen woord, niets vond genade, voor de oogen der Westrael, van wie men met regt mogt zeggen: "het gemis van eenen vurig verlangden echtgenoot heeft haer ten uiterste boosaerdig gemaekt."

De verouderde kwaedspreester trof hier eventwel eene onbermhartige tegenparty, in de gade van een divisiehoofd by het ministerie van justitie, die niet kon dulden, dat de ongekende moeder beleedigd wierde in hare dochter. Deze dame was eene schoonheid geweest; en alhoewel zy de veertig naderde, mogt zy nog voor eene lieve vrouw doorgaen. Mevrouw Bridaine (zoo heette zy) koos openlyk party voor het mishandelde meisjen, en bemerkte op eenen goedaerdigen toon; maer die daerom

hare woorden nog meer bytend maekte: “ik vind, dal mejuffer Wespestrael onder zekere opzigten gelyk heeft, haren wierook te weigeren aen de juffer Blinkhout; de schoonheden hebben al voordeelen genoeg boven ons, zonder dat de vleizucht dezelve nog meer opvyzele. Ziet my, byvoorbeeld, de wereld eens aen! Mejuffer Blinkhout heeft nauwelyks hare voeten op het bal gezet, of zy wordt letterlyk belegerd door al de jongmans van de mode. Ik geloof dat zy reeds meer dansers heeft moeten opteekenen, dan er kwadriljes, walzers, galoppen, polkas en mazurkas zullen gespeeld worden. En ons laet men maer zoo stilletjes zitten, als of wy niet meer tot de levenden behoorden. Wreken wy ons op de schitterende ster, die oorzaak is, dat wy in het donker blyven.”

Mejuffer Wespestrael beet op hare tanden; want zy voelde den steek maer al te wel. Om eventwel niet lafhartig te vlugten, plaetste zy de schermutseling op een ander grondgebied, en sprak op eenen verachtenden toon: indien ik nu al toegave, dat de Blinkhout tamelyk wel en ryk is, dan zult gy my toch bysystemen, dat het ding eenen toon aenneemt, als of zy met adelbrieven om den hals ter wereld ware gekomen. Wie eventwel een weinigjen geheugen heeft, weet zeer goed, dat zekere Jan Wilm Blinkhout over vyf en twintig jaren te Brussel ontscheepte met éen hemd en éen paer schoenen. En omdat de man wat geld heeft te samengeschraept, beeldt de dochter zich in, dat zy eene barones, en misschien nog meer is. Zulke personen schynen my, in den hoogsten graed, onverdragelyk!

- Zachtjes, zachtjes, myne lieve; - waerschuwde mevrouw Bridaine - gy spreekt van gebeurtenissen, die al vyf en twintig jaren oud zyn, als of zy maer gisteren waren voorgevallen. Zou men niet beginnen peinzen, dat gy de veertig moet naderen. Geloof my, mejuffer, gy bezigt daer een slecht, middel, om nog aen eenen man te geraken.’

- Niet elke jonge juffer is genegen, om het huwelyksjuk op hare schouders te nemen! - Mompelde juffer Wespestrael - Wat my betreft, het vooruitzigt van eenen zwerm kinders

op den hals te krygen, heeft my ten allen tyde eenen onwederstaenbaren afkeer ingeboezemd.'

- De vos vond ook eene reden, om de druiven niet te eten: zy waren immers niet ryp! - Hoonlachte mevrouw Bridaine, terwyl al de toehoorende dames inwendig jubelden over de teregtwyzing der kwaedspreekster.

Misschien zou deze woordenstryd hoe langer zoo bitsiger zyn geworden, indien niet een jonge regter ware gekomen, om mevrouw Bridaine naer den danskring te leiden.

Ondertusschen had de oude Gullivers zoowel gemaneuvreerd, dat hy met vader Blinkhout was in aenraking gekomen. Met den koopman onderhield hy zich over het gezelschap van het Visschershuis, over het schitterende bal, en wist ongevoelig het gesprek op Kunegonde te brengen. Vader Blinkhout voelde zynen hoogmoed niet weinig gestreeld, toen hy hoorde verklaren, dat zyne dochter het glanspunt was van de geheele vergadering.

Inderdaed werd het meisje beloerd en omringd door eene menigte koopmanszons, die eenen goeden handel in het oog hadden. Doch de meest opdringenden waren jonge advokaten zonder processen, geneesheeren zonder patienten en nyverheidsridders zonder kapitalen.

Van verre stond een jongman op het schoone meisje te blikken met een treurig oog en eenen smartelyken grimlach op zyne lippen. Het was Marcelis Goudaert, de zoon eener gepensioneerde kapiteinsvrouw, die door de banden des bloeds aen vrouw Blinkhout gebonden was. De beide huishoudens hadden steeds op eenen vriendschappelyken voet geleefd; tusschen Kunegonde en Marcelis bestond sedert lang eene samenneiging, die nog wel geene bepaelde vormen had aengenomen; maer die van den kant des jongmans mogt innig, onvergankelyk genoemd worden.

Marcelis had zich met al de kracht van zyne ziel toegelegd op de teeken- en schilderkunst. Hy was met de hoop beziel, dat hy weldra den last der moeder zoude helpen dragen; want de vrouw had nog twee dochters, en geene

andere bestaenmiddelen dan de geringe jaerwedde. De naam van Marcelis stond reeds gunstig bekend op het gebied der schoone kunsten, alhoewel hy het twee en twintigste jaer nog niet hadde bereikt.

Sedert Kunegonde's terugkomst van Parys, had zy haren neef en vroegeren vriend Marcelis niet meer met de oude vriendelykheid en uitboezemende gulhartigheid bejegend, naer 't hem scheen. De jonge kunstenaer, een open karakter, wist niet, dat men te Parys het nec plus ultra der opvoeding van jonge juffers doet bestaen, in anders te schynen dan zy werkelyk zyn. Toen hy haer voor de eerste mael bezocht, ontving zy den vriend der jeugd met blydschap; zy bad zelfs, dat het hem mogte believen, haer wekelyks een paer lessen te geven in het teekenen. Immers kon zy niet eeuwig op het klavier zitten trippelen, en tot het lediggaen had zy 't nog niet gebragt.

Dat deze bede gretig aenvaard werd, zal men ons ligtelyk gelooven, indien wy byvoegen, dat hy de schoone nicht uit geheel zyne ziel beminde, en slechts eene gunstige gelegenheid afwachtte; om 't haer te verklaren.

Kunegonde raedpleegde hare danslyst en bemerkte, dat de beurt aen Marcelis was gekomen. Zy wierp een en blik naer den kant, waer zy hem eene poos te voren had gezien. Zyn aengezigt was bleek; een smartelyk gevoel sprak uit zyn helder zwart oog, dat op haer gevestigd bleef. Hy ook wist, dat zyne beurt was gekomen; doch het viel hem onmogelyk, haer te naderen; te veel oogen waren op het beeldschoone meisjen gerigt. Kon hy in het strydkamp treden tegen deze modejournalen, tegen deze leeuwen der hoofdstad? Zou hy niet blootgesteld zyn aen hunne gispingen en schertseryen? Zou Kunegonde geene vergelyking maken tusschen den nederigen kunstenaer, die in zyne stille werkplaets worstelde, om zich eenen naam en een bestaen te verwerven, en de schitterende praelhansen, die opgeleerd waren in al de kunstgrepen, waermede men een ondervindingloos meisje op zyne netten vangt?

Dusdanige vragen had hy zichzelf gesteld, en alhoewel hy zeer wel begreep, dat hy tegen de welvoegelykheid

zondigde, werden zyne voeten aen den vloer geboeid; een looden gewigt scheen op zyne schouders te drukken. Zyne liefde was eene diepgevoelde, belangeloze; zy praelde niet; was niet bedreven in de kunst der veelzeggerij; zy voelde met het hart. Kunegonde, alhoewel ontbloot van ondervinding, begreep nogtans de verlegenheid van haren bloedverwant, en bezat genoegzame wereldkennis, om eene groote vermoeijenis voor te wenden en plaets te gaen nemen op eenen stoel, die juist onbezet stond naest juffer Wespestrael. Deze bewees aen het schoon meisje eene vriendelykheid, die weinig overeenkwam met hare hekelingen van over eene poos. Doch de booze geest des achterklaps scheen dezen avond in de bultin te zyn gevaren; immers begon zy oogenblikkelyk over de dansers heen te vallen met haren gewoonen, bytenden scherts.

‘Ik moet u myn kompliment maken, mejuffer Blinkhout, - sprak zy - over de verzameling dansers, met wie ik u heb zien rondsnoeren. Daer gy belang er by hebt, de lieden van naby te kennen, welke uwen omgang, en misschien nog iets meer zoeken, zal ik de vryheid nemen, u eenige inlichtingen te geven nopens hunnen stand en hunne betrekkingen in de hoofdstad.

‘Uw eerste danser was mynheer Blondeau, sedert zes jaren surnumeraire by het ministerie van financiën, met 900 franken jaerwedde. Hy vraegde verleden zomer eene ontvangery in den buiten, en zou ze bekomen hebben; doch, ik weet niet hoe 't kwam, de minister vernam, dat hy het erfdeel zyner ouders met al te veel hendigheid had door de keel gejaegd! Eene slechte aanbeveling voor eenen jongen mensch, die over de schatkist des lands gedeeltelyk beschikt. Men liet hem, waer hy was; waerschyndlyk zal hy er blyven, tot dat hy ergens eene erfgename begoochelt!’

‘De tweede, meester Haenrots, is in bezit vaneen diploma als advokaet. Er zyn lieden, die uitbazuinen, dat hy een knap man is; doch niemand heeft hem ooit hooren pleiten. Een ryk huwelyk kan hem niet ontsnappen door zyne

schuld; want hy riekt het geld, gelyk de speurhond het wild.

'Hebt gy den derden danser wel belet? Het is de jonge geneesheer Chauvel. De mensch snydt een ernstig, geleerd gezigt; hy poogt nadenkende plooijen op zyn voorhoofd te leggen, als of hy aen de geneeskunst haer leste geheim wilde ontrukken. Jammer is het maer, dat de patienten een min goed gedacht van hem hebben, dan hy 't van zichzelf heeft. Wanneer hy nu elken dag haestig de eene poort uit en de andere inrydt, dan worden lastertongen gevonden, die zeggen, dat hy op den zoek is naer zieken. Ondertusschen hoopt hy ook al, dat eene ryke party hem weldra zal toelaten, den tyd af te wachten, dat men zyn talent wille gebruiken.

'De vierde, mynheer Chatel, of De Chatel, (immers zoodra dat volkje den voet over onze zuidergrenzen heeft gezet, zweet het den adel door alle poriën) o! die is een allerbeminnenswaerdigste jongman en bezit uitmuntende hoedanigheden. Byvoorbeeld: niemand kent zyne kapitalen; zyne vaste goederen worden nergens op het kadaster gevonden; desnietteenstaende ontbyt hy 's morgens met een koud kieken, waerby oesters en Madeira zelden ontbreken. 's Middags vindt gy hem achter een keurig mael, hetgeen hy begiet met eene halve flesch Champanje. 's Avonds is hy of op den grooten schouwburg zigtbaer, met de dubbele zienbuis voor de oogen, of op het een of ander bal, om fortuin te zoeken. Daer nu niemand hem ooit heeft zien werken, worden lieden gevonden, die gelooven, dat hy de henne bezit, welke gouden eyers legt.' By iederen uitval werd gelachen; immers wie lacht niet, in een talryk gezelschap, om eene boosaerdigheid? voornamelyk wanneer zy dergelyke personen treft. Mejuffer Wespestrael poogde, in onderhavige gevallen, twee vliegen in éenen slag te dooden; immers met de dansers te hekelen, vernederde zy tevens de jeugdige schoonheid Blinkhout.

Na eene korte poos te hebben rondgekeken, viel haer venynig oog op eenen jongman van ruim dertig jaren, voor wien zy hare meest, vergiftigde pylen scheen bespaerd te

hebben. Zy fluisterde eensklaps tot den damenkring: 'ei, ei, kykt me toch eens, myne lieven, naer gindschen zuiveren Adamszoon, den jongen Gullivers met zynen toupet! Ik zou er myne hand op in het vuer steken, dat hy weldra op de schoone Blinkhout zal afkomen. Deze leeuw van het edelste bloed verstaet de kunst om het regtvaerdig verkregen geld zyns vaders achter de tooneelschermen te doen woekeren! Belet hem eens wel, hoe hy verbaesd rondkykt, als of hy niet konde begrypen, dat hy zich in een treffelyk gezelschap bevindt. Ik sta verwonderd, wanneer ik bemerke, met wat hendigheid hy de verwoestingen weet te verbergen, die zyn lichaem ondergaen heeft door de koddige leefwyze. Hy zoekt... waerschyndlyk naer een slagoffer, aen wie hy zyn afgesloofd hart en het overschot van zyn bouwvallig lichaem konne bieden. Zou hy wel de zangeressen, danseressen en koordenspringsters willen opgeven, om tot het huwelyk zyne toevlugt te nemen, gelyk de schipper tot de haven, wanneer de storm zyn schip heeft onttakeld? Men wordt alles moede hier op deze wereld, zelfs de zangeressen, flikkeraersters en koordendanseressen! Het woekeren en spekuleren heeft ook al zyne kwade kansen... onder het beheer van een lyfstraffelyk wetboek, waerin de woekery voorkomt met den vinger op het rasphuis van Vilvorde duidende!... Waerachtig, mejuffer Blinkhout, hy heeft gevonden, wat hy zocht; ditmael geldt het wel ter deeg uwe beminnenswaardigheid.

Kunegonde keerde een weinig haer hoofd ter zyde, om eenen vlugtigen blik te werpen op den persoon, die zoo wreedelyk gegeeseld werd door de bejaerde jongvrouw. Eensklaps stond Oscar Gullivers voor haer. Zy wilde hare oogen nederslaen, doch dit werd haer onmogelyk. Immers in 's mans gelaetstrekken was iets bemerkbaer, wat haer boeide en tevens terugstiet. Zyn aengezigt was schoon, en zorgvuldig waren de verwoestingen van een uitspattend leven verdoken. Nogtans by den fynen kenner kwam al aenstonds de gedachte op, dat list, fynheid en eene zekere hardvochtigheid uit zyne oogen spraken. Men kon ook bemerken, dat hy groote moeite moest aanwenden, om

regt in iemands aengezigt te kyken; hetgeen voor zyne opregtheid niet getuigde. Om zynen mond speelde een half verachtelyke, half spotachtige grimlach Wanneer men elk deel afzonderlyk beschouwde, dan mogt men zyn voorhoofd welgevormd, zynen mond schoongekloven en zynen neus onberispelyk vinden; doch zoodra men het geheele te samen betrachtte, dan ontwaerde men een volslagen gebrek aen edel gevoel, eene afgeteekende negatie van kloekmoedigheid. Dusdanig is de man, welke de negentienjarige Kunegonde naderde en aldus tot haer sprak: 'zou de minzame mejuffer Blinkhout my de eer willen schenken, de eerstvolgende Mazurka met my te dansen?

Geheel myne lyst is vervuld; - bejegende het meisje met zichtbare verlegenheid. - ik moet derhalve voor de aengebodene eer danken.

- Mag ik den eersten dans voorbehouden op uwe lyst, tegen het toekomende bal? - Vraegde hy met eene vrypostigheid, die vreemd moest schynen van wege eenen onbekende, welchen Blinkhout haer had voorgesteld als den zoon van zynen vriend Gullivers, Oscar's vader.

Kunegonde neeg, zonder antwoorden; immers deze jongman bragt haer in verlegenheid; het meisjen zocht geenszins te verbergen, dat hy haer misviel. Oscar was genoegzaam menschenkenner, om zich voor den oogenblik niet verder op te dringen, onder voorbehoud van, by de eerste de beste gelegenheid, den aenval te hervatten.

Na de damen gegroet te hebben, verliet hy den kring en mengde zich onder de heeren, met wie hy min of meer in betrekking stond. Juist stiet hy op mynheer De Chatel, den lekkerbek zonder geld, die hem met Kunegonde had zien spreken. Deze vraegde op eenen spottenden toon: hoe vindt gy deze Potblink, Blinkkot of Blinkhout, welke u daer zoo onbewimpeld afspysde?

Oscar, die zich geprikkeld voelde door deze bemerking, nam zyne boosaerdigste physionomie aen en antwoordde zoo zachtjes, dat De Chatel alleen hem verstond: ik vind mejuffer Blinkhout inderdaed de schoonste perel dezer